

Gia Lai hội thảo làm rõ giá trị di sản thành Hoàng Đế

20:07 17/01/2026

Ngày 17/1, tại khách sạn Hải Âu, số 489 đường An Dương Vương, phường Quy Nhơn, tỉnh Gia Lai diễn ra Hội thảo khoa học “Thành Hoàng Đế - Diễn trình lịch sử và giá trị di sản”. Nhiều tham luận tại Hội thảo đã đi sâu phân tích, làm rõ những giá trị di sản thành Hoàng Đế...

Hội thảo khoa học “Thành Hoàng Đế - Diễn trình lịch sử và giá trị di sản” do Trường Đại học Quy Nhơn (ĐHQN) tổ chức.

Quang cảnh Hội thảo. Ảnh: Viết Hiền

Tham dự Hội thảo có các vị: Tiến sĩ Đinh Anh Tuấn, Phó hiệu trưởng Trường ĐHQN; Giáo sư - Tiến sĩ khoa học (GS-TSKH) Vũ Minh Giang, Chủ tịch Hội đồng Khoa học và Đào tạo Đại học Quốc gia Hà Nội, Phó chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam; PGS-TS Đỗ Bang, Phó chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam; TS Đỗ Trường Giang, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Kinh thành, Viện Khảo cổ học; PGS-TS Ngô Văn Doanh, nguyên Tổng biên tập Tạp chí nghiên cứu Đông Nam Á; TS Đinh Bá Hoà, nguyên Giám đốc Bảo tàng tỉnh Bình Định...

Về phía địa phương, tham dự Hội thảo có các vị: Nguyễn Huỳnh Huyện, Phó trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh uỷ Gia Lai; Huỳnh Văn Lợi, Phó giám đốc Sở Văn hoá – Thể thao và Du lịch tỉnh Gia Lai; Võ Cao Thị Mộng Hoài, Phó Giám đốc Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh Gia Lai...

TS Đinh Anh Tuấn phát biểu chào mừng Hội thảo. Ảnh: VH

Phát biểu chào mừng Hội thảo khoa học “Thành Hoàng Đế - Diễn trình lịch sử và giá trị di sản”, thay mặt lãnh đạo Trường ĐHQN, TS Đinh Anh Tuấn ghi nhận, đánh giá cao mục đích, ý nghĩa của Hội thảo.

Ông Phó hiệu trưởng Trường ĐHQN cho biết: Thành Hoàng Đế là một trong những di tích lịch sử - văn hoá tiêu biểu của vùng đất Bình Định trước đây (Gia Lai ngày nay), gắn liền với tiến trình hình thành, phát triển và giao thoa của các nền văn hoá trong lịch sử. Nơi đây từng là kinh đô của Vương quốc Chăm-pa,

kinh đô của vương triều Tây Sơn (thời Thái Đức – Nguyễn Nhạc), trung tâm chính trị quân sự quan trọng của dinh (trấn) Bình Định. Trong không gian lịch sử - văn hoá ấy, di tích thành Hoàng Đế là nơi lưu giữ nhiều lớp trầm tích văn hoá có giá trị đặc biệt...

Bàn chủ tọa Hội thảo. Ảnh: Viết Hiền

Vì vậy, Hội thảo lần này có ý nghĩa quan trọng. Đáng lưu ý, Hội thảo là hoạt động thuộc khuôn khổ của đề tài Khoa học và Công nghệ cấp Quốc gia (Mã số: ĐTĐL.XH.17/24)...

Phát biểu đề dẫn Hội thảo khoa học “Thành Hoàng Đế - Diễn trình lịch sử và giá trị di sản”, thay mặt Ban tổ chức, TS Nguyễn Doãn Thuận, Trưởng Khoa Khoa học và Xã hội Nhân văn (KH-XH&NV), Trường ĐHQN cho biết: Là di tích mang tính kế thừa, thành Hoàng Đế đan xen nhiều lớp kiến trúc khác nhau, từ Vương triều Chăm-pa thế kỷ XI-XV, đến thời Tây Sơn trong những năm 1776- 1802 rồi đến nhà Nguyễn từ năm 1802. Thành Hoàng Đế đã được Bộ Văn hóa - Thông tin (nay là Bộ VH-TT&DL) xếp hạng Di tích Lịch sử năm 1982. Hiện nay, thành Hoàng Đế dù không còn nguyên vẹn nhưng vẫn là một di tích lịch sử có giá trị đặc biệt về lịch sử, khoa học, kiến trúc, nghệ thuật, văn hoá, phản ánh sự giao thoa và kế tiếp giữa các nền văn hoá...

TS Nguyễn Doãn Thuận phát biểu đề dẫn Hội thảo. Ảnh: VH

Đồng thời, TS Nguyễn Doãn Thuận cho biết: Nhằm góp phần làm rõ hơn những giá trị lịch sử, văn hoá của di tích thành Hoàng Đế trong dòng chảy lịch sử Việt Nam; cung cấp luận cứ khoa học cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản trong thời gian tới, Ban tổ chức đề nghị các đại biểu, nhà khoa học, nhà nghiên cứu làm rõ 3 vấn đề chủ yếu, gồm:

- Làm rõ nguồn gốc hình thành và diện mạo của thành Hoàng Đế qua các giai đoạn lịch sử: Từ kinh đô Đồ Bàn thời Champa đến kinh đô Hoàng Đế (thời Thái Đức – Nguyễn Nhạc).
- Xác định vị trí và tầm quan trọng của thành Hoàng Đế trong tiến trình lịch sử Việt Nam.
- Nhận diện và đánh giá giá trị của di sản vật thể và phi vật thể thành Hoàng Đế.

Tiếp đó, Hội thảo đã được nghe một số tham luận của các nhà khoa học, nhà nghiên cứu về thành Hoàng Đế. Tiêu biểu trong số này là các tham luận: “Đô Thành thiêng Đồ Bàn – Những di tích và di vật” (của PGS-TS Ngô Văn Doanh); “Diện mạo của thành Đồ Bàn thời Champa” (của TS Đỗ Trường Giang); “Vai trò của thành Hoàng Đế trong phong trào Tây Sơn và lịch sử dân tộc” (của PGS-TS Đỗ Bang); “Những giá trị tiêu biểu của di sản thành Hoàng Đế” (của TS Đinh Bá Hòa); “Di sản văn hoá phi vật thể thành Hoàng Đế: Nhận diện và định hướng bảo tồn, phát huy” (của TS Võ Minh Hải)...

PGS-TS Ngô Văn Doanh trình bày tham luận. Ảnh: VH

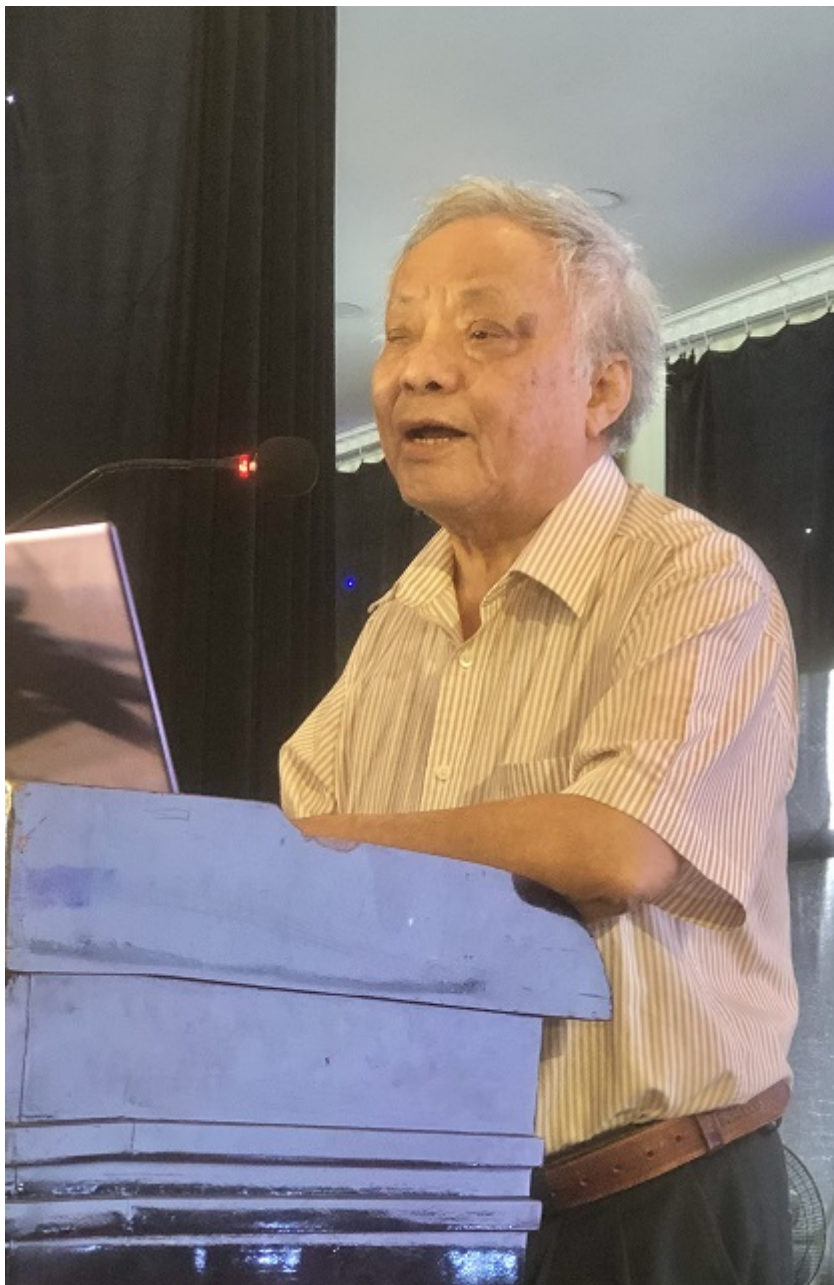
Theo đó, với tham luận “Đô Thành thiêng Đồ Bàn – Những di tích và di vật”, PGS-TS Ngô Văn Doanh đã giới thiệu một số di tích, di vật tiêu biểu của thành Đồ Bàn, như: Tháp Cánh Tiên (Tháp Đồng), tháp Thủ Thiện, tháp Vàng, tháp Mắm; 2 tượng voi thành Đồ Bàn, 2 tượng sư tử (hiện trưng bày tại Bảo tàng tổng

hợp tỉnh Gia Lai); tượng Hộ Pháp Mả Chùa, hiện vật đá tại tháp Cánh Tiên...

Một góc tháp Cánh Tiên. Ảnh: Viết Hiền

Đồng thời, trên cơ sở phân tích trên, PGS-TS Ngô Văn Doanh đi đến kết luận: Với tất cả những đặc thù của mình, thành Đồ Bàn ở Gia Lai là một trong những di tích đô thành điển hình được xây dựng theo mô hình thần thoại Hindu giáo hiếm hoi còn lại khá nguyên vẹn không chỉ ở Việt Nam mà còn ở cả khu vực Đông Nam Á. Đây là một trong những di tích đô thị cổ có nhiều ý nghĩa lịch sử và văn hoá của Champa xứng đáng được giữ gìn và bảo vệ...

TS Đinh Bá Hoà trình bày tham luận. Ảnh: VH

Trong khi đó, với tham luận “Những giá trị tiêu biểu của di sản thành Hoàng Đế”, TS Đinh Bá Hoà giới thiệu 3 nội dung: Giá trị lịch sử - Giá trị kiến trúc - Giá trị văn hoá.

Theo đó, thành Hoàng Đế, mảnh đất đế đô của vương triều Tây Sơn trong lịch sử, từng giữ vai trò là trung tâm chính trị, kinh tế phồn vinh của các nhà nước ở đại Champa và thời cận đại – Tây Sơn. Vùng đất này còn lưu giữ khá nhiều giá trị lịch sử, kiến trúc và văn hoá...

Di tích Đàn Nam giao trong khuôn viên thành Hoàng Đế. Ảnh: Viết Hiền

Và, từ những phân tích trên, TS Đinh Bá Hoà đi đến kết luận: Có thể nói, những giá trị văn hoá, chính trị, kinh tế của vương triều Tây Sơn đều đượ hội tụ tại thành Hoàng Đế, nơi kết tinh và phát huy tinh thần của cả dân tộc trong một thời kỳ lịch sử...

Đáng lưu ý là tham luận “Vai trò của Thành Hoàng Đế trong phong trào Tây Sơn và lịch sử dân tộc” của PGS-TS Đỗ Bang.

PGS-TS Đỗ Bang trình bày tham luận. Ảnh: VH

Theo đó, qua tham luận, ông Phó chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam đề cập đến 2 vấn đề: “Vai trò thành Hoàng Đế trong phong trào Tây Sơn (1778-1788)” và “Vai trò thành Hoàng Đế với lịch sử dân tộc (1789-1793).

Đồng thời, qua phân tích 2 nội dung trên, PGS-TS Đỗ Bang đã có ý kiến đánh giá: Sự thất bại của Thái Đức và tuổi thọ ngắn ngủi của thành Hoàng Đế (1778-1793) là bài học về sự phong kiến hoá quá sớm của một phong trào dân chúng, phong trào dân tộc trước ngưỡng cửa cải cách, canh tân đất nước và thống nhất lãnh thổ đang đặt ra vào nửa sau thế kỷ XVIII....

Ban tổ chức và các nhà khoa học, nhà nghiên cứu chụp ảnh lưu niệm.
Ảnh: Viết Hiền

Phát biểu ý kiến kết luận Hội thảo khoa học “Thành Hoàng Đế - Diễn trình lịch sử và giá trị di sản”, GS.TSKH Vũ Minh Giang đề nghị Trường ĐHQN và các sở, ngành tỉnh Gia Lai cần nghiên cứu, triển khai một số giải pháp:

- Kết hợp giữa trưng bày hiện vật khảo cổ với việc thể hiện các thông tin về thành Hoàng đế dưới dạng infographics, timeline, mô hình phục dựng thủ công

GS-TSKH Vũ Minh Giang phát biểu ý kiến kết luận Hội thảo. Ảnh: VH

- Xây dựng các mã quét QR link với thông tin cần thiết về lịch sử, văn hóa thành hoàng để hoặc có thể kết hợp với audio guide để khách tham quan
- Xây dựng bảo tàng ảo gắn với các tour tham quan (3D art) có các hiệu ứng tương tác để khách tham quan, học sinh, sinh viên...

Viết Hiện